

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla dr. Benke Miklós ügyvéd (cím) által képviselt felperesnek (név, cím) , dr. Húvös Zsuzsanna ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű alperes (név, cím), II.rendű alperes (név, cím), és III.rendű alperes (név, cím) ellen ajándék visszakövetelése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. június 6. napján hozott 12.P.21215/2006/19. számú ítélete ellen a felperes részéről 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy a felperes közvetlenül az alperesek - mint együttes jogosultak - részére köteles az elsőfokú perköltség megfizetésére.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek - mint együttes jogosultaknak 120.000 (százhuszezer) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak 576.000 (ötszázhetvenhatezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperesek a felperes unokái. Az I. rendű alperes 1981-ben szüleivel együtt ment külföldre, míg a II. és III. rendű alperesek külföldön születtek, külföldön élnek, felsőfokú tanintézetekben folytatnak tanulmányokat. A felperes a tulajdonában álló ingatlant a 2002. november 4-én megkötött szerződéssel az alpereseknek ajándékozta holtig tartó haszonélvezeti jogának fenntartásával. A szerződéskötés időpontjában a II. és a III. rendű alperesek kiskorúak voltak.

A felperes keresetében az ajándék visszaadására kérte az alperesek kötelezését elsődlegesen létfenntartása veszélyeztettségére, másodlagosan téves feltevésre hivatkozással. Érvei szerint megromlott egészségi állapota miatt állandó gondozásra szorul, ennek költsége jövedelméből nem fedezhető. A külföldön élő alperesek támogatást nem nyújtanak, Magyarországra való visszatérésük nem várható. Meghiúsult az a feltevése, hogy unokái idős korában ellátásáról gondoskodnak, gondozása ezért csak tartási szerződés keretében biztosítható.

Az alperesek a perindítást követően a kereset teljesítését nem ellenezték, majd kérték annak elutasítását. Álláspontjuk szerint a felperes harmadik személy befolyásának hatására követeli vissza az ajándékot. Létfenntartása nem veszélyeztetett, megfelelő nyugdíjjal rendelkezik, önálló életvitele biztosított, állapotánál fogva állandó jellegű gondozásra nem szorul, de vállalták a felperes támogatását. A felperesnek a szerződés megkötésekor az alperesek által felismerhető feltevése nem volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetét elutasította, a felperest az alpereseket képviselő ügyvéd részére 200.000,-Ft és áfa ügyvédi munkadíj, az állam javára 576.000,-Ft illeték megfizetésére kötelezte. A Ptk. 582. § (1) és (3) bekezdésében írt törvényi feltételeket a PK 76. számú állásfoglalásban írtak szerint vizsgálta. Megállapította, hogy az ajándékozáskor a 72. életévében lévő felperesnek már több, orvosilag visszafordíthatatlan betegsége volt, ennek ellenére nem tartási szerződést kötött, hanem unokáinak ajándékozta ingatlanát. Ebben közrehatott az is, hogy a külföldön élő fiával sem kifogástalan a kapcsolata. A szerződéskötéskor a felperes unokái külföldön éltek, így a felek közötti kapcsolattartás korlátozott volt. Az alperesek életviteléből, a II. és a III. rendű alperesek életkorából alappal nem lehetett arra következtetni, hogy Magyarországra visszatérnek. A felperesnek azzal is tisztában kellett lennie, hogy az időskor előrehaladtával egészségi állapotában negatív változás következhet be. A fenti körülményekből az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a szerződést gondozás hiányában is megkötötte volna. Lehetett a felperesnek olyan titkos fenntartása, hogy unokái idős korában, betegségében gondoskodni fognak róla. Ez azonban a szerződéskötés idején minden realitást nélkülözött, és ajándékozásra indító feltevésként nem értékelhető. Az alperesek kötelezettsége, hogy a felperesről rászorultsága esetén, anyagi támogatással, vagy gondozó igénybevételével gondoskodjanak.

A felperes létfenntartásához az ajándék visszaadására nincs szükség, létfenntartása nem veszélyeztetett, nyugdíja jelenleg 157.859,-Ft, csökkent látására figyelemmel további 16.770,-Ft járadékban is részesül. A 174.629,-Ft havi jövedelemből létfenntartása, személyes szükséglete megnyugtatóan biztosítható. Az orvosszakértői vélemény szerint betegségei rendszeres orvosi ellenőrzést, gyógyszeres kezelést, időszakos kórházi ellátást igényelnek. Állapotában tartós javulás nem várható, fokozatos állapotrosszabbodásra számítani kell. A felperes betegségei az önálló életvitelét nem zárják ki, folyamatos ápolásra nem szorul, részleges gondozása, kisegítő igénybevétele azonban indokolt. Az alperesek által felajánlott rendszeres anyagi támogatással ellátására magasabb összeg állhat rendelkezésre.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, elsődlegesen annak megváltoztatását keresete szerint kérte. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult.

Érvei szerint az elsőfokú bíróság döntése tények helyett valószínűnek vélt elgondolásokon alapul, a jogilag releváns tények értékelése elmaradt. A jogirodalmi causa- tanból kiindulva elemezte a feltevés jogi jellegét és utalt arra, hogy az ítélet indokolásában az elvárhatóság, az előreláthatóság a feltevés kritériumaival tévesen

keveredtek. A jogvitában a feltevés fennállását, lényegességét és nem a nyilvánosságát kell vizsgálni, a meghiúsulás valószínűségét nem kell értékelni. Az elsőfokú bíróság a társadalmi felfogással ellentétesen előnyben részesítette a külföldi tartózkodást a közeli hozzátartozó gondozásával szemben. Értelmezhetetlen a „szó szoros értelemben vett nagyszülő-unoka kapcsolat” terminológia alkalmazása, ugyanakkor az ítélet indokolása az alperesek tartási kötelezettségére is utal. Sérelmes megállapítás, hogy a felperesnek elsősorban tartási szerződéssel kellett volna gondoskodni saját ellátásáról. A felperes az általános társadalmi vélekedés szerint alappal bízhatott abban, hogy szükség esetén leszármazói tartásáról gondoskodnak. Irreleváns, hogy az ajándékozás időpontjában a megajándékozottak még kiskorúak voltak, a felperes ugyanis a gondoskodást később, minden bizonnyal nagykorúvá válásuk után várta volna el. Csak azután döntött az ajándék visszaköveteléséről, miután nyilvánvalóvá vált számára, hogy nincs garancia leszármazói részéről gondozásának személyes vagy harmadik személy részéről történő biztosítására.

Az elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy az alperesek a per kezdeti szakában az ajándék visszaadását vállalták. A felperes létfenntartásának biztosítottóságát pusztán a jövedelmi viszonyok számszerűsítése alapján állapította meg. Az orvosszakértői vélemény tartalma önmagában is indokoltá tette volna, hogy a bíróság a jövedelem megfelelő voltát hosszú távon is vizsgálja. A felperes egészségi állapotának súlyosbodása esetén a megfelelő jövedelem fedezet kérdéssé válhat. Az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kellett volna azt is, hogy a szükségletek milyen jogviszony keretében elégíthetők ki. A felperes esetén ez tartási vagy tartás fejében kötött öröklési szerződéssel biztosítható. Garancia hiányában az alperesek felajánlása figyelmen kívül hagyható.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás szabályait nem sértette, a jogvita elbírálásához szükséges tényállást feltárta, a felajánlott bizonyítást lefolytatta és a bizonyíték mérlegelése sem volt okszerűtlen. Nincs tehát indoka a Pp. 252. § (2) illetve (3) bekezdésének alkalmazásának. Az ítéltábla ezért az elsőfokú ítéletet érdemen bírálta felül és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság érdemben helyes határozattal utasította el a keresetet, a döntést alátámasztó ténybeli és jogi okfejtése is helytálló.

Az ítéltábla elsődlegesen megjegyzi, hogy az elsőfokú bíróság a szerződéskötés körülményeinek értékelésénél kizárólag arra utalt, hogy a felperes egészségi állapotára figyelemmel teljes körű gondozását biztosító tartási szerződést is köthetett volna. Ehelyett tehermentes ingatlanát az alpereseknek ajándékozta (elsőfokú ítélet 3. oldal utolsó bekezdése).

A felperesnek a vonatkozó jogirodalomra is hivatkozó fellebbezési érvelésével szemben az ítéltábla kiemeli, hogy a Ptk. 205. § (1) bekezdése értelmében a

szerződést a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítása hozza létre. Kétségtelen, hogy a szerződéskötési szándékot különböző célok és megfontolások motiválják. Fontos egyéni és társadalmi érdek fűződik azonban ahhoz, hogy a szerződések alapján létrejött jogi helyzetek kellő indok nélkül egyoldalúan ne kerüljenek felszámolásra. Ez a jogelv érvényesül az ajándékozási szerződések esetében is, melyekben az ajándékozó részéről biztosított ingyenes előny juttatásának és elfogadásának alapja a felek megállapodása. A szerződés alapján a megajándékozott érdeke jogi védelem alatt áll, annak érdekében, hogy bízhatson az ajándékozás véglegességében. A törvény ezért csak lényeges és komoly okok fennállása esetén ad lehetőséget az ajándék eredményes visszakövetelésére. Az erre alapot adó tények bizonyítási kötelezettsége a Pp. 3. § (3) bekezdése és 164. § (1) bekezdése alapján az ajándékozót terheli. Az ajándék létfenntartás veszélyeztetettsége és a téves feltevés címén eredményesen a Ptk. 582. § (1) illetve (3) bekezdésében foglalt anyagi jogi feltételek fennállásakor adható vissza. A bíróság e törvényi feltételeket a jogvita elbírálásának időpontjában értékeli, nem terheli a felperes által elvárt, a körülmények jövőbeni változására figyelemmel annak vizsgálata, hogy az ajándékozó szükségletei milyen jogviszony keretében elégíthetők ki.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok együttes, okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes vagyoni és jövedelmi viszonyai - az ajándék tárgyán fennálló haszonélvezeti joga, az átlagos nyugdíjmértéket lényegesen meghaladó havi nyugdíjának összege - és egészségi állapota alapján létfenntartása az ingatlan rendelkezési jogának megszerzése nélkül is biztosított. Nyugdíja megélhetési, lakhatási és betegségeivel összefüggő gyógyszerköltségeit fedezi. Az orvosszakértői véleményből kitűnően jelenlegi egészségi állapota, betegségei önellátási képtelenséget nem eredményeznek, emellett az alperesek is vállalták a jövőre nézve a felperes anyagi támogatását. Ítélt dolog hiányában azonban - a körülmények lényeges megváltozása esetén - a felperes nincs elzárva a Ptk. 582. § (1) bekezdésére alapítva az ajándék visszakövetelésétől.

A feltevés meghiúsulására alapított, a Ptk. 582. § (3) bekezdésében szabályozott visszakövetelésre részletes útmutatást nyújt az elsőfokú ítéletben is hivatkozott kollégiumi állásfoglalás. Kiemeli, hogy az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges meghiúsulása miatt csak akkor követelhető vissza az ajándék, ha az ajándékozás összes körülményeire kiterjedő vizsgálódás alapján az állapítható meg, hogy valamely lényeges körülményre vonatkozó feltevés indította az ajándékozót az ajándékozássra, s e feltevés nélkül az ajándékozássra kétséget kizáróan nem került volna sor. A Legfelsőbb Bíróság ezzel összefüggésben több eseti döntésében kifejtette, hogy az ajándékozás időpontjában az ajándékozó elképzelése vagy reménye nem adhat alapot az ajándék visszakövetelésére, mert ezek nem azonosíthatók a jogszabály által megkívánt feltevéssel (BH1985.104.). A feltevés, illetve - ha az jövőbeni körülményre vonatkozik - a várakozás a szerződési akarat indítéka, amelyet nem lehet címzett jognyilatkozattal kifejezésre juttatni. Ebben az esetben ugyanis a feltevés, illetve a várakozás szerződési feltétellé válik

és teljesítésének elmaradása a szerződés felbontására vagy tévedés címén történő megtámadására ad okot.

A peradatokból megállapítható, hogy a felperest az ajándékozásra fiával való kapcsolatának megromlása indította. A szerződéskötés körülményeiből, így a rokoni kapcsolatból, az alperesek életkorából, abból a tényből, hogy a megajándékozottak életvitelszerűen külföldön éltek és a szerződés tartalmából egyértelműen következik, hogy a jogügylet tényleges feltétele az volt, hogy a felperes holtig tartó használati joga a haszonélvezeti jog kikötésével a teljes ingatlanban biztosított legyen. Az alperesek tagadásával szemben a felperes azonban nem bizonyította, hogy felismerhetően kinyilvánította volna állított határozott szándékát: a juttatást későbbi tartás, gondozás, reményében nyújtja. Személyes előadásából kitűnően a felperes gondolt arra, hogy unokái támogatni, gondozni fogják. Ez azonban - ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - a felperes részéről csak olyan remény lehetett, melyet az ajándékozás feltételeként nem nyilvánított ki. Ilyen igényre az írásbafoglalt ajándékozási szerződés még utalást sem tartalmaz.

A hivatkozott feltevést az általános társadalmi felfogás, az ajándék jellege, értéke sem bizonyítja, e körülmények csak a bizonyítékok mérlegelésénél értékelhetők, mint ahogy az is, hogy a felperes előadása szerint a bizalom megszűnésére hivatkozással nem kíván lehetőséget adni a megajándékozottaknak arra, hogy állított feltevését teljesítsék. A támogatásra, gondozásra vonatkozó feltevés hiánya pedig fogalmilag kizárja annak meghíúsulását, az alperesek első perbeli nyilatkozatának a feltevés meghíúsulása elismeréseként való értékelését.

A Fővárosi Ítéltábla a kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - a felperest terhelő elsőfokú perköltség teljesítésére vonatkozó rendelkezés pontosításával - a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperes a Pp. 239. §-a folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében köteles az alperesek másodfokú eljárásban felmerült költségei - a perértékkel és a kifejtett képviseleti munkával arányos, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerint megállapított, az általános forgalmi adót is magában foglaló ügyvédi munkadíj - megfizetésére. A le nem rótt fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén alapul.

, 2008. február 26.

Fermanné dr. Polák Zita
a tanács elnöke

. Baloginé dr. Faiszt Judit
előadó bíró

Dr. Puskás Péter
bíró

